

NOTAT

Klar sammenhæng mellem børns karakterer i grundskolen og forældres uddannelsesbaggrund

26. april 2016

Den Sociale Kapitalfond – Analyse

Kontakt:

Analysechef Kristian Thor Jakobsen

Tlf.: 3022 6792

Hovedkonklusioner

- I 2014 fik unge med ufaglærte forældre et karaktersnit på 5,3 ved grundskolens 9. kl. afgangsprøver i dansk og matematik, mens unge med mindst en forælder med en lang videregående uddannelse (LVU) fik et snit på 8,3.
- Afstanden i karaktersnit mellem børn med henholdsvis ufaglærte forældre og forældre med LVU har ligget stabilt på ca. 3 karakterpoints (på 7-punkts karakterskalaen) siden 2002.
- Andelen af unge med ufaglærte forældre, der opnåede mindst 4 i henholdsvis dansk og matematik ved grundskolens afslutning, har ligeledes ligget stabilt på ca. 50 pct. For unge med forældre med LVU har den tilsvarende andel ligget på ca. 90 pct.

Baggrund

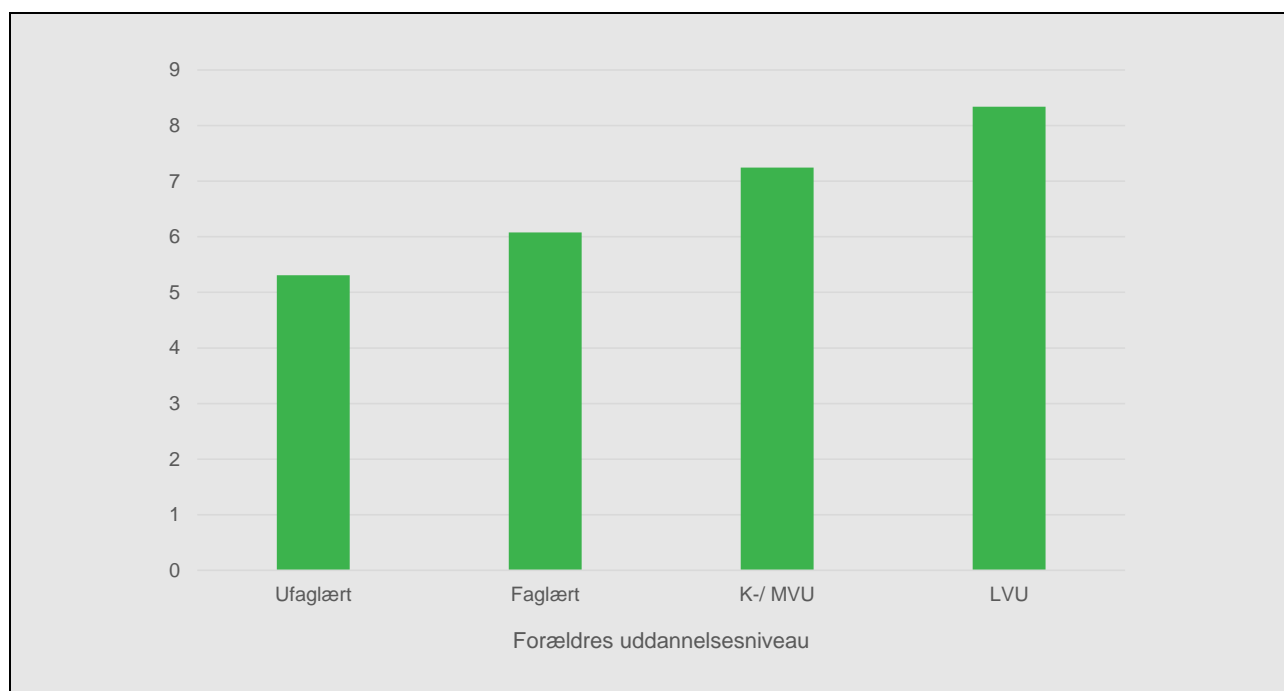
Børn og unge skal have mulighed for at realisere deres potentiale - uanset deres sociale baggrund – det er en forudsætning for, at vi som samfund udnytter vores fælles ressourcer bedst muligt. Det er samtidig en del af de nationale mål, som er opstillet for folkeskolen.

Men børn og unges præstationer i det danske uddannelsessystem er tæt forbundet forældrenes uddannelsesniveau og sociale baggrund. Fx var ca. 65 pct. af alle 25-29 årige med ufaglærte forældre i gang med eller havde afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2013 mod ca. 90 pct. for tilsvarende unge med mindst forælder med en lang videregående uddannelse (LVU).¹

Sammenhæng mellem grundskolekarakterer og forældres uddannelsesniveau

Ved grundskolens 9. kl. afgangsprøver i dansk og matematik, herfra kaldet grundskolens afslutning, var der en klar sammenhæng mellem de unges forældres uddannelsesniveau og karaktersnittet for de unge, jf. Figur 1. Unge med ufaglærte forældre havde således et karaktersnit på ca. 5,3, mens børn med mindst forælder med en LVU fik et snit på 8,3.²

Figur 1: Karaktersnit i dansk og matematik fra grundskolens 9. kl. afgangsprøver opdelt efter forældrenes højeste uddannelsesniveau, 2014

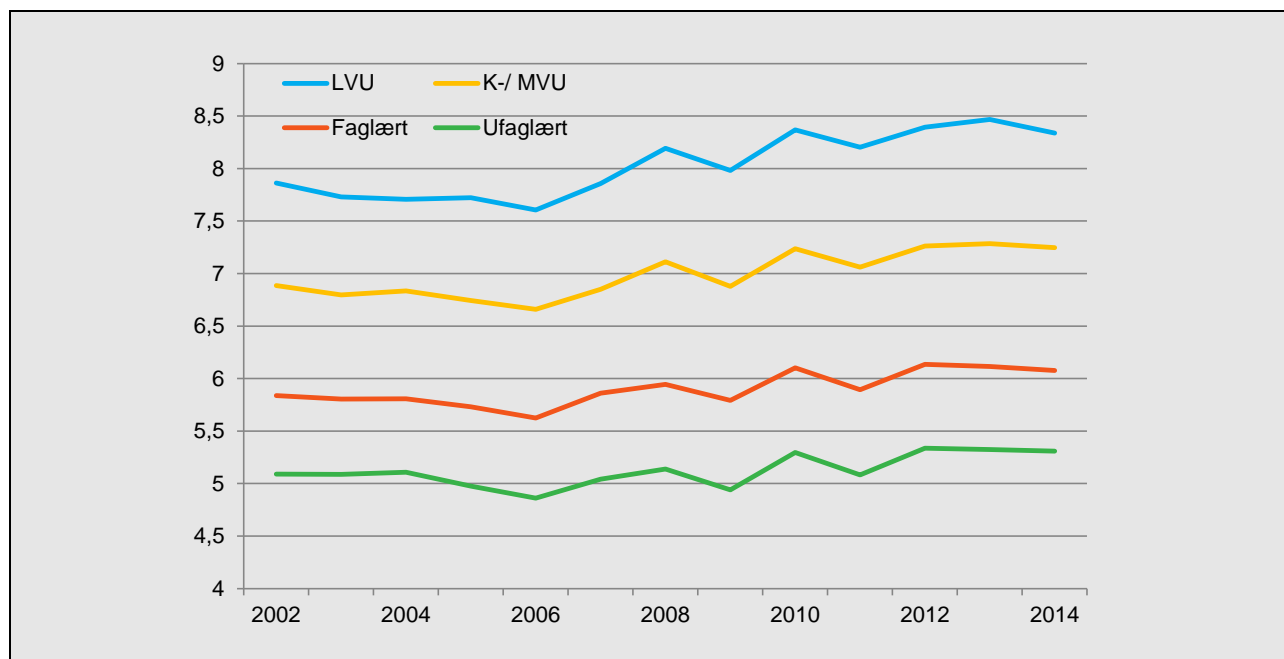
Noter: Forældres uddannelsesniveau er bestemt ud fra forælderen med højest uddannelsesniveau. Inkluderer kun de elever, der har registreret en karakter ved samtlige eksamener i dansk og matematik. Ordenskarakterer er ikke medtaget.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Niveauforskellene i de unges resultater har samtidig været nogenlunde stabile siden 2002, jf. Figur 2. Siden indførelsen af 7-punkt karakterskalaen har forskellen i karaktersnit mellem unge med ufaglærte forældre og unge med mindst en forælder med LVU ligget konstant på ca. 3 karakterpoints.

¹ Jf. Jakobsen og Weissert (2014): Unge efterkommere med ikke-vestlig baggrund halter stadig efter danskere i uddannelsessystemet.

² Det skal understreges, at disse sammenhænge ikke nødvendigvis er kausale, men mere afspejler påvirkningen af underliggende faktorer, der er sammenhængende med forældrenes uddannelsesniveau. Den positive sammenhæng mellem forældres uddannelsesniveau og eksamensresultaterne er derved et udtryk for, at uddannelsesniveauet siger noget om forældrenes samlede ressourcer, og det er dette, der kommer til udtryk her.

Figur 2: Karaktergennemsnit fra grundskolens 9. kl afgangsprøver opdelt efter forældrenes højeste uddannelsesnivea, 2002-2014

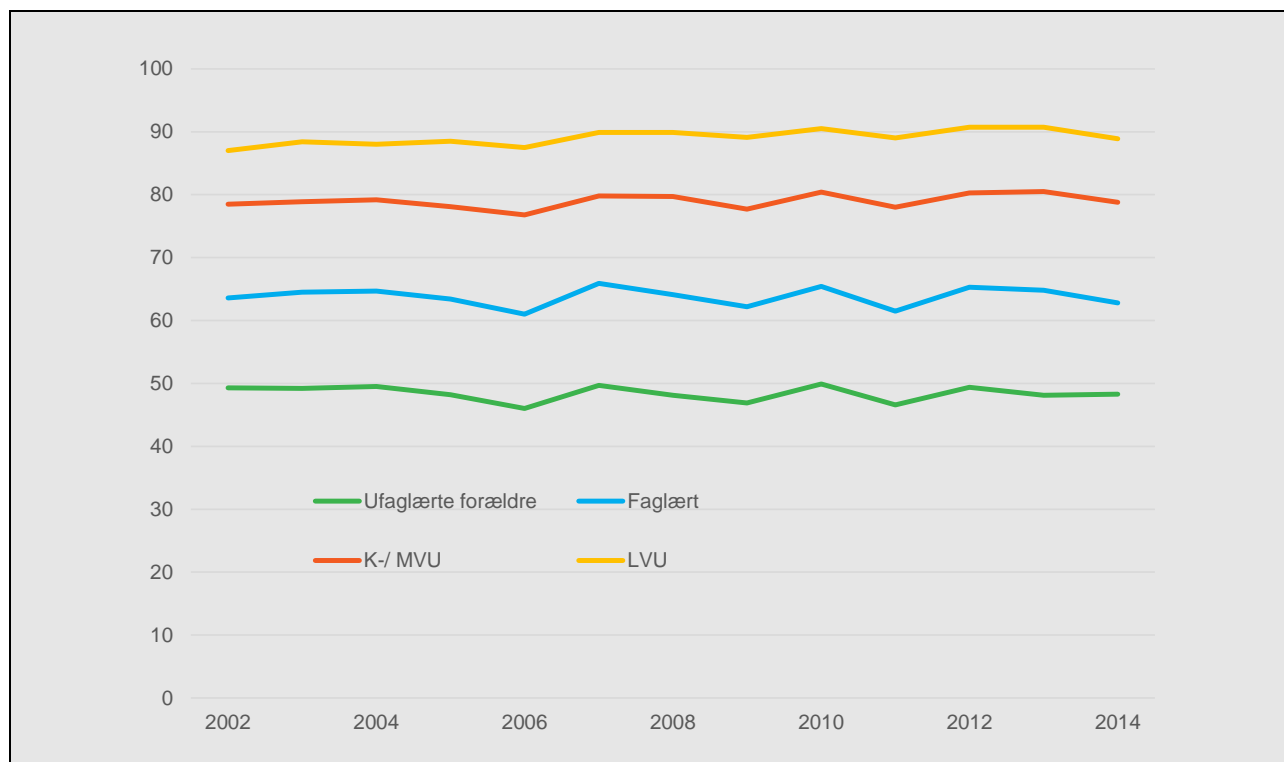
Noter: Forældres uddannelsesnivea er bestemt ud fra forælderen med højest uddannelsesnivea. Inkluderer kun de elever, der har registreret en karakter ved samtlige eksamener i dansk og matematik. Karakterer fra 2007 og før er omregnet til 7 punkts karakterskala. Ordenskarakterer er ikke medtaget.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Således har andelen af unge, der har opnået et karaktersnit på mindst 4 i henholdsvis dansk og matematik, ligeledes ligget stabilt siden 2002, jf. Figur 3. Omkring halvdelen af unge med ufaglærte forældre har siden 2002 opnået et snit på mindst 4, mens den tilsvarende andel for unge med forældre med LVU har ligget på omkring 90 pct.³

³ Denne tendens afspejler både den manglende udvikling i at få løftet karaktersnittet blandt børn med ufaglærte forældre, men også at andelen af unge med ufaglærte forældre, der rent faktisk får registreret et resultat ved alle eksamener i dansk og matematik, har været svagt faldende de seneste år fra et niveau omkring 92 pct. frem til 2008 til ca. 88 pct. i 2014. Dette er dog inklusiv børn fra specialklasser. Hvis der udelukkende ses på børn fra normalklasser, har andelen været relativ stabil på ca. 96 pct. (se desuden bilag). Andelen, der har opnået mindst 4 i dansk og matematik, er uændret.

Figur 3: Andelen af unge, der har opnået et snit på mindst 4 i henholdsvis dansk og matematik ved grundskolens 9. kl. afgangsprøver opdelt efter forældrenes højeste uddannelsesnivea, 2002-2014

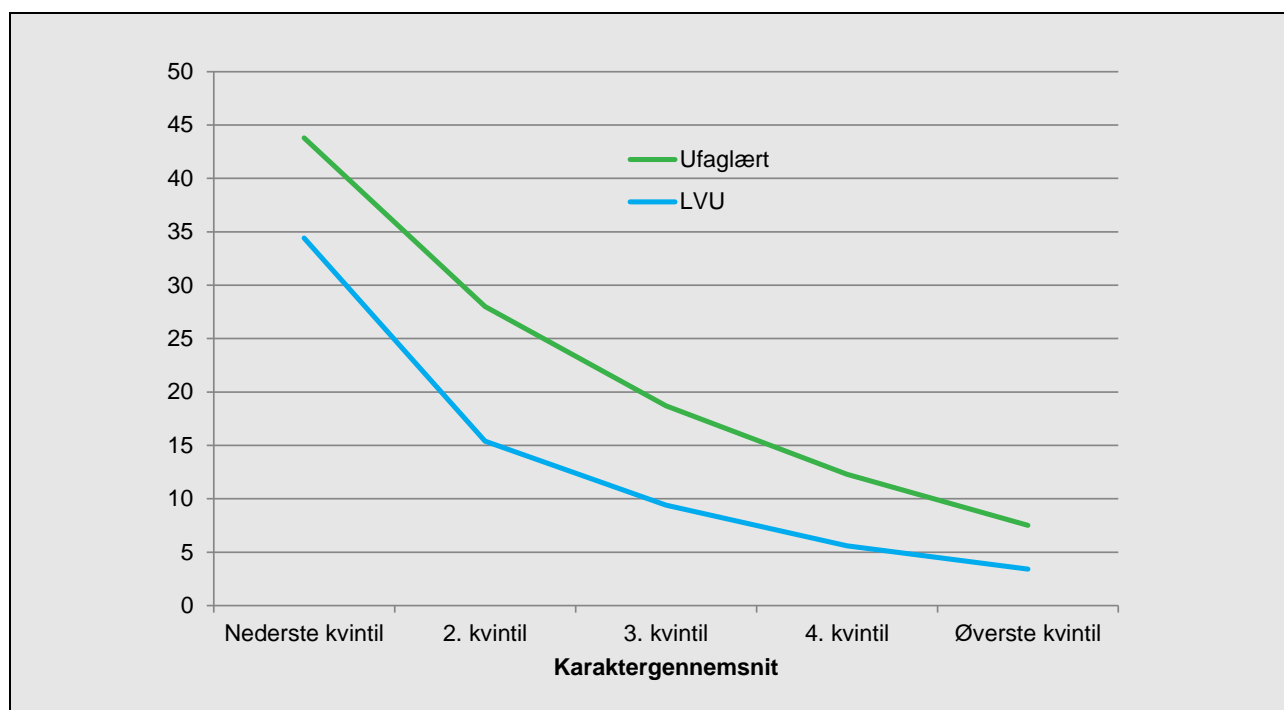

Noter: Forældres uddannelsesnivea er bestemt ud fra forælderen med højest uddannelsesnivea. Inkluderer alle elever fra den pågældende årgang. Karakterer fra 2007 og før er omregnet til den nye 7 punkts characterskala. Ordenskarakterer er ikke medtaget. Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

For de unge med ufaglærte forældre, der afsluttede grundskolen i perioden 2003-2008, og samtidig havde et karaktersnit, der placerede dem blandt de 20 pct. dårligste for deres årgang (altså den nederste kvintil i karakterfordelingen), havde knap 45 pct. hverken afsluttet eller var i gang med en ungdomsuddannelse fem år efter grundskolens afslutning, jf. Figur 4. For de unge med ufaglærte forældre, der var placeret med et karaktersnit blandt de 20 pct. højeste, altså øverste kvintil, lå den tilsvarende andel på 7,5 pct.

Unge med ufaglærte forældre har samtidig en højere risiko for at ikke at opnå videre uddannelse sammenlignet med unge med mindst en forælder med LVU, der opnåede et tilsvarende karaktersnit. Fx havde knap 45 pct. af unge med ufaglærte forældre med et karaktersnit blandt de 20 pct. laveste som nævnt hverken afsluttet eller var i gang med en ungdomsuddannelse fem år efter grundskolen, mod 35 pct. af unge med tilsvarende karaktersnit men med forældre med LVU.

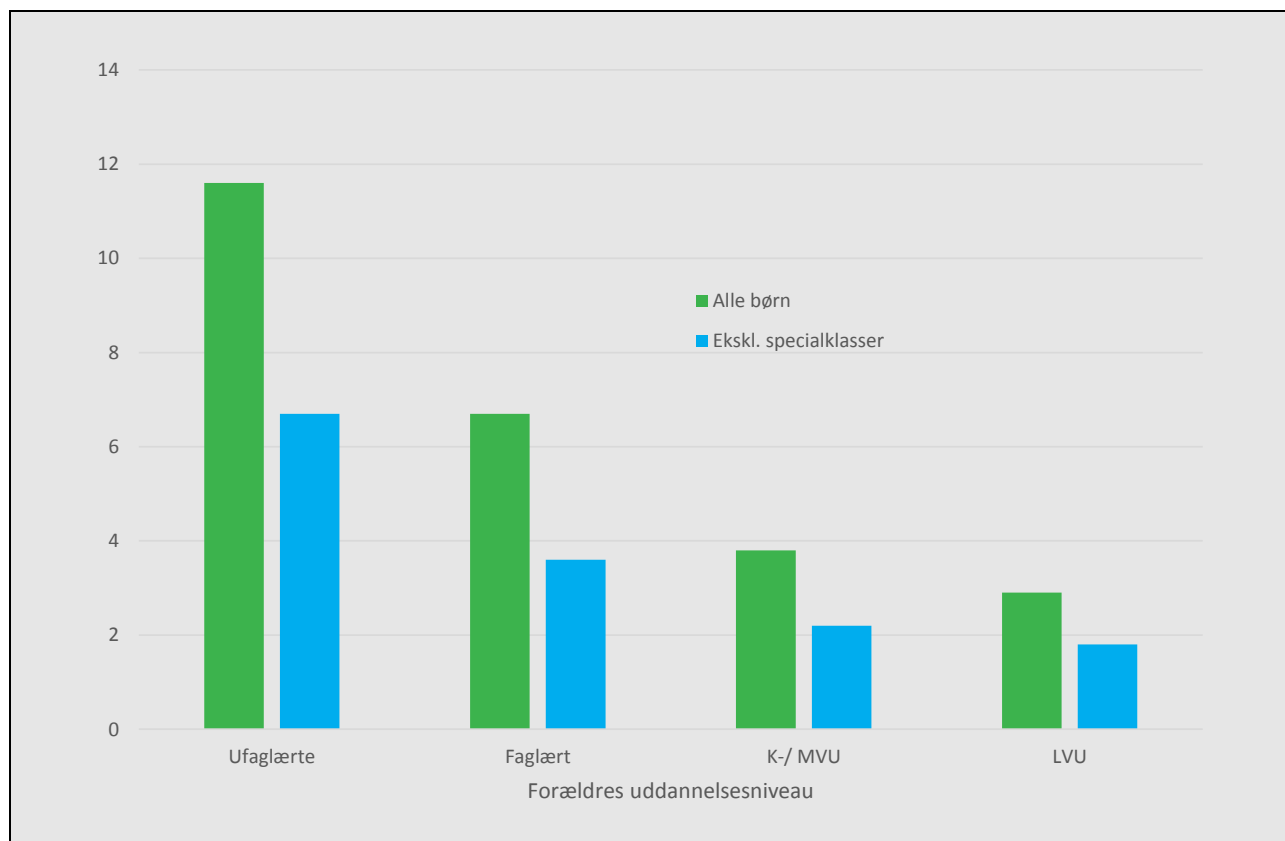
Figur 4: Andel af unge, der hverken har fuldført eller er i gang med en ungdoms-/erhvervskompetencegivende uddannelse fem år efter grundskolen fordelt efter forældres uddannelsesniveau og karaktersnit, 2009-2014

Noter: Forældres uddannelsesniveau er bestemt ud fra forælderen med højest uddannelsesniveau. Inkluderer kun de elever, der har registreret en karakter ved samtlige eksamener i dansk og matematik. Karakterer fra 2007 og før er omregnet til 7 punkts karakterskala. Ordenskarakterer er ikke medtaget. De unges placering ift. karaktersnit er baseret på hele årgangen.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Bilag

Figur 5: Andel af unge, der ikke har fået registreret et resultat ved samtlige eksamener i dansk og matematik ved grundskolens afslutning fordelt efter forældres uddannelsesniveau og karaktersnit, 2014

Noter: Forældres uddannelsesniveau er bestemt ud fra forælderen med højest uddannelsesniveau. Ordenskarakterer er ikke medtaget.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.